FOTO VALLO KRUUSER

areen

Üksildase uitaja portree

“Tahaks nüüd kogu oma isiksusega puhkusele sõita,” ütleb äsja Tallinnas isikunäitusega esinenud kunstnik **Laura Põld**, kelle püüdis enne ärasõitu Viini kinni **Kadri Karro**.

▸▸ 32

31 ◀◀

FOTOD VALLO KRUUSER, LAURA PÕLD

"Pärast seda, kui näitus üles sai, tuli selline tühi tunne. Läksin Kumusse aedade näitust vaatama. Ja istusin siis seal Kadrioru-poolses otsas ja lugesin Lauri Sommeri "Kolme yksiklast". Kui tekib aeg kunstniku elustiilile näkku vaadata, võib pisar silma tulla. Normaalsetel inimestel on pere, ja mina toodan mingit kola. Ikkagi liha, mitte mingi puu," räägib kunstnik Laura Põld.

Mai lõpust jaanipäevani oli Tallinna Kunstihoone galeriis avatud Laura isikunäitus "Katse lavastada maastikku". Videot, maali ja installatsiooni ühendav näitus, mille keskmes olid "maastikud inimtegevuse ja metsiku looduse piiril", sellised kohad nagu "linnaäärsed tühermaad, mahajäetud aiandid, hüljatud ehitusplatsid, kaevanduste tehismäed, aga ka metsaalune prügihunnik, võsa". Kohad, mille järgi võib "karjuvat vajadust hakata tundma siis, kui sattuda elama keskkonda, kus valitseb ajatu korra ja perfektsuse illusioon".

Laura elab juba kolmandat aastat vaheldumisi Tallinnas ja Viinis. Tallinnas, kus inimtegevuse ja metsiku looduse piiril asuvaid maastikke leida pole väga suur kunst. Ja Viinis, mis on suurepärane näide ajatust korrast.

Kohtume temaga vanas ARSi majas, mis just meie kokkusaamise päeval on veel viimast päeva tema ajutine ateljee. Selles kõrgete lagede ja hallide seintega hiiglaslikus ruumis valmisidki kunstniku viimase näituse tööd.

"Minu jaoks on ARS täielik kunstikeskus. Hea küll, et ta laguneb, aga sellepärast saavadki kunstnikud siin olla, kuna mõned ruumid saab võrdlemisi odavalt. Ja keegi ei tule pärast ütlema, et miks sa värvipleki tegid," räägib Laura. Ta leiab sageli oma tööde jaoks materjali kellegi hoovi pealt, vanaema kappidest, turult, ehitusmaterjalide poest. "Ma olen ise hästi praktiline, alles materjali katsudes panen eskiisi paika. Tihti alustangi sellest, et oletame, et mul on virn laudu ja on vaja midagi teha. Teen endale selliseid ülesandeid. Et siin on see kola ja nüüd tee sellest midagi. Siit ARSi hoovist olen ka asju ära vedanud. Ja vaadanud, mis nendest edasi saab teha. Leidsin siit näiteks puidutöökoja ja õmblejate jääke, ja mu viimane projekt sisuliselt inimeste poolt jäetust ju rääkiski."

Õpingud

Laurale on alati meeldinud käelised mängud. Ta on kasvanud Tondil suure aiaga vanas majas, ning kuuris leiduv kraam pakkus juba lapsena huvi. "Eks see materjalikesksus on sealt tulnud. Ma arvan, et mõnes linnakorteris ei olegi äkki tööriistu... Aga ma olen selline millegi kallal nikerdaja tüüp alati olnud. Teen kohe kõik riided mustaks," räägib Laura.

Ta käis juba lapsena kunstikoolis, hiljem õppis Vanalinna Hariduskolleegiumi kunstiharus. Sealt viis tee Eesti Kunstiakadeemiasse keraamikat õppima. "Ma mõtlen, et noore inimese jaoks võib üks aasta olla hästi pikk aeg. Gümnaasiumi lõpuklassis käisin igal õhtul keraamikaringis ja tundub, et ma siis suurt muud ei teinudki. Nii läksingi seda edasi õppima."

Keraamikale järgnesid maaliõpingud, seekord Tartu ülikoolis. "Üks põhjus, miks ma tahtsin kindlasti Tartusse õppima minna, oli see, et VHKst tulles pettusin EKA teooriaainetes. Magistri kohta ma ei tea. Seal ilmselt läks huvitavamaks kui bakalaureuseõppes. Tartus sain võtta filosoofiat ja semiootikat. Ja olla nende erialade tudengitega koos, mitte õppida kunstnike varianti neist ainetest. Oli päris raske, aga see on hea, ma arvan," räägib kunstnik. Veendumus, milleni ta aga pärast Tartus õppimist on jõudnud, on see, et ta pole ikka maalija tüüpi. "Hästi ruttu leidsin abivahendid, et mitte maalida. Tegin videot, tekstiiliasju. Ma ei viitsi kuu aega ühe pildi ees seista. Töötan kiiresti ja segan akrüülile tekstuurmaterjale sisse. Et maal küll, aga ka kombatavus on oluline ja natuke savilikud pinnad – keraamiku moodi materjalisse sukeldumine."

> **"Viinis võid maalida jõepilte või teha papist objekte. Kõigele jätkub publikut."**
>
> Laura Põld

Austria

2010. aasta lõpus sõitis Laura Viini, kus ta sai koha ühte kunstnike residentuuri. "Viini 21. linnajaos on selline koht nagu Laudoni loss. Me elasime lossi taga majas, mis väljastpoolt oli pigem nagu saun. Selline laudadest madal ehitis, igaühel oli omaette sissepääs. Talvel tuli lund ukse alt sisse. Ja kohe sealsamas oli mets. Nii palju privaatsust. See, millega siin olin harjunud, jätkus seal. Oli rohelust, ja külm ka," meenutab kunstnik.

Laura räägib, kuidas Viinis kogetu hakkas kohe ka tema loomingut mõjutama. Stipendium oli väike. Suured lõuendid ja raamid võis unustada. Mängu tulid Laura enda riided, ta hakkas tekstiilist kollaaže tegema. Rändas ringi, käis Krakówis, ja kolmekümnekraadise pakasega sõitis Auschwitzi. Päevaraamatu lehekülgede asemel sündisid väikesed pildid. Järgmisel sügisel oli Laura aga residentuuris Linzis.

"Linzis olin täiesti linna keskel. Sealt tuli kohe uus kogemus privaatsusest. Inimestel pole seal häbitunnet, kardinaid keegi ette ei tõmba. Mu loomingusse tuli sealt privaatsete ja avalike ruumide teema," räägib Laura. Sündis tekstiilist ja puidust lõuendile kokku nõelutud arhitektuursete objektide sari "A Study on Homes".

Laura on juba mõnda aega seotud Viini galeristi **Ulrike Jakobiga**, kes peab Austria pealinnas galeriid nimega Galerie Ulrike Hrobsky. "See minu Viini galerii on mingis mõttes hästi maalikeskne. Ulrike valib tihtipeale korraga esinema kaks kunstnikku, kellest üks tegeleb objektidega ja teine seinale riputatava kunstiga," kirjeldab kunstnik. Ta räägib, kuidas Viinis tundub uskumatu, mis Eestis on täiesti võimalik: saadad võhivõõrale inimesele meili, suhtlus läheb käima, asjad saavad kiiresti aetud. Seal tuleb kohtuda, korduvalt. Vestelda. Ja aega võtta. Ja ka selline asi, et juba EKA kolmanda kursuse tudengil on võimalik näiteks Draakoni galeriis oma isikunäitus korraldada, ei tuleks Viinis kõne alla.

"Siin ei ole nii, et kõige vingemad ga-

Kunstnik Laura Põld (28)

Haridus

- 2007–2010 Tartu ülikool, maalikunst, MA
- 2003–2007 Eesti Kunstiakadeemia, keraamika, BA

Valitud isikunäitused

- 2013 "Katse lavastada maastikku", Tallinna Kunstihoone galerii
- 2012 "Carolina Cyclone", Ulrike Hrobsky Showroom for Young Art, Viin; "Home Sweet Home", koos Mari Prekupiga, Old Town Art Gallery, Vilnius
- 2011 "Lost & Found", Tallinna Linnagalerii
- 2010 "Hope You Dance" koos Adrijana Gvozdenovićiga (Montenegro), bm:ukk galerii, Viin; "Kõnelused kardinaga", Tartu Kunstimaja; "Hirm", koos Veiko Klemmeriga, Draakoni galerii
- 2008 Eduard Wiiralti nimeline stipendium
- Osalenud grupinäitustel üle Euroopa
- Vaata www.laurapold.com

KUNSTNIK JA TEMA AINES: Käelist tegevust armastav kunstnik Laura Põld oma ajutises ateljees vanas ARSi majas, kus valmis tema viimane projekt "Katse lavastada maastikku" (väikesel fotol).

leriid kohe näitavad su töid. Paljud noored kunstnikud teevad näitusi näiteks hoopis oma kodus."

Vahelugemine. "Reeglid"

"Viinis on endiselt nii, et pool restorani laudadest on suitsetajate lauad. Ei ole suitsetamist ära keelatud. Aga meil on nii, et näiteks väikses poes Saaremaal ei tohi inimestele masinakohvi müüa. Sellepärast, et ei ole nõudepesumasinat. Ja poel ei olnud raha, et nõudepesumasinat osta ja seega hakati kohvi pakkuma plasttopsidest. Ja siis leidsid ametnikud mingi uue vea.

Kohati tundub, et need on euronõuded, mis sellisena kehtivad ainult Eestis. Viinis võib igal tänavanurgal räpasest putkast vorste ja kringleid müüa. Ja müüja võib võtta sama käega nii raha kui ulatada sulle kringli, ei mingeid kummikindaid. Ja ka see on täitsa okei, et tuleb ettekandja ja katsub näpuga, kas leib su laual on pehme. Nii mõnelgi on oma pisike põld, kus kasvatatakse viinamarju ja müüakse neist tehtud mahla. Jumal teab, kus keegi seda pressib või kus ta seda villib! Ilmselt kuskil magamistoas, nagu ühe mu sõbranna peika, kes teeb magamistoas õlut.

Tundub, et nõuded väikeüritajatele on Austrias vägagi pehmed. Nad saavad oma saadusi lihtsates tingimustes ja normaalse hinnaga müüa. Miks see just meil nii karmilt peab ära kaduma? Meil on ju kõik need teadmised siin veel olemas," mõtiskleb Laura.

Kodu

"Kui ma Eestisse jõuan, siis ma tunnen kohe oma võimekust. Saan eesti keeles rääkida, näiteks küsida endale töötegemiseks ruumi ja saada samal päeval võtmed kätte. Saan minna jala ehitusmaterjalide poodi ja osta endale vajalikke asju. Viinis on alati nii, et reisid umbes Paidesse, et kuskile jõuda. Asjad toimuvad hästi aeglaselt. Tuleb pidevalt palju seletada, ja kui keel pole ka just kõige parem..." mõtiskleb kunstnik.

Laurale on eluaeg meeldinud jalgsi käia, autojuhiluba pole tal kunagi olnud. Just jalgsi igale poole jõudmine on üks asju, mis talle Tallinnas nii väga meeldib. "Eks ma olen selline üksildane uitaja," arvab Laura.

Kunstnikul on tuleval aastal plaanitud isikunäitused Vaala ja Hobusepea galeriides. 2014. aasta augustis osaleb ta Tallinna Kunstihoones grupinäitusel "Drang nach Norden. Näitus Tartu vaimust, minevikust ja olevikust". Ta räägib muiates, kuidas käib iga kolme kuu tagant Eestis suhteid üles soojendamas, et siis jälle ära sõita.

Kunstipublik

Laura kinnitab, et Viinis jätkub igasugusele kunstile publikut. "Sa võid jõepilte maalida või hoopis mingeid papist objekte teha. Publikut on kõigele."

Ta räägib, et seal satub näitustele ka palju juhuslikku rtahvast. Galerii pole ainult kunstirahva kohtumis- ja jutuajamispaik. "Tulevad täiesti tavalised inimesed ja nendega saab kohe rääkima hakata. Tööd huvitavad neid ja pärast galeristiga rääkimist tahavad nad kindlasti ka kunstnikuga rääkida, kätt suruda ja küsimusi esitada. See on väga huvitav."

Kunstnik räägib, et Viini publik on tundlik, kogenud, kunstiga harjunud. "Pole ka midagi imestada – kui vereloopijad, nagu Nitsch (*kunstnik Hermann Nitsch, üks Viini aktsionistidest – Toim.*) ja teised sellised, on Viinis ju juba täiesti vana asi. Keegi ei kergita selle peale kulmugi. Inimesed on tegevuskunstide, installatsioonide, kõikvõimalike mänguliste ja meeltega tajutavate situatsioonidega galeriis, muuseumis ja avalikus ruumis harjunud. Eestis jõudis näiteks video alles 90ndatel galeriisse," räägib Laura.

Aga kas lisaks vaatamisele (ja mitte siunamisele, nagu meil kahjuks liiga sageli kipub olema) nüüdiskunsti ka ostetakse? "Eestis pead õudselt palju tõmblema, et end kuidagi kolme kuu kaupa ära elatada. Tundub, et Viinis vist saab nii ka, et sa ei pürgi rahvusvahelisele areenile ega rända pidevalt mööda maailma näituselt näitusele. Ka lokaalselt tegutsevad kunstnikud suudavad ära elada. Ja osaliselt ka inimesed, kes pole üldse kunsti õppinud, nad on lihtsalt hakanud kunsti tegema ja ka neile jätkub ostjaid."

Loo lõpp. "Peldikukunst"

"Eelmisel suvel osalesin Saksamaal Büdelsdorfis suurel näitusel nimega "NordArt". Läksin siis sinna üksinda kohale, sain Kulkast ka natuke toetusraha. Ja seal näitusel olid väljas mu majad, kolm tükki, pisikesed ja õrnad tööd (*aastail 2011–2012 valminud sarjast "A Study on Homes" – Toim.*). Näitus asus tohutus tehasehoones. Hoone oli renoveeritud ja väga uhke. Ja hakkasin siis otsima kohta, kus minu tööd on.

Nägin, et selle tohutu hoone sees on pisike tellistest laotud putka, ja putkal on kole aken ka, millest paistis ühe minu töö nurk. Tundsin selle kohe ära. Minu tööd oli sellesse putkasse pandud. Käisin siis ümber putka ja nägin, et rauast trepp läheb üles. Ja seal on WC. Minu tööd olid peldikus!

Ma hakkasin nutma ja panin avamiselt kohe plehku, kuigi seal oli veel vastuvõtt. Ma ei olnud ainuke, kelle tööd olid peldikus, aga ikkagi. Päev otsa olin kurb.

Kunstnikud olid kõik riikide järgi, mina olin toona Eestist ainuke. Hoidsin madalat profiili, ei öelnud kellelegi midagi.

Ja hiilisin Viini tagasi. Suur reis oli ette võetud ja kõvasti raha magama pandud. Näitus oli kolm kuud lahti. Mõtlesin, et järele ma nendele töödele enam küll ei lähe, saadan neile lihtsalt kirja, et pange prügikasti kõrvale. Et mina sellele peldikukunstile järele ei tule.

Paar nädalat enne näituse lõppu tuli kiri, et üks minu töö osteti ära. Sealt peldikust."

Laura Põld avab 12. septembril Viinis Ulrike Hrobsky galeriis näituse koos läti kunstniku Sigita Daugulega. Näitus jääb avatuks 19. oktoobrini 2013.